

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben hához...

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői Iroda: Budapest, IV. himzö-utca 1. sz.

Ház és ház.

Simonyi Ernő mai felszólalása a keleti kérdés idegizgató tárgyában, a történetesinálmas logikájának összejátszásánál fogva...

Stéduletes különbség. Olvasva Tisza Kálmán politikai nyafogását, az ember csecsemő-polykba szerezne...

Ha Simonyi Ernő tartalommagvas beszéde ki nem válnék fejtegetéseinek és vonatkozásainak átgondolt és találó élével, a melyek vezérgondolat tekintetében annyira emlékeztetnek...

Simonyi Ernő a boszniai menekülőkkel, Rodich jelasihi szereplésével üzött szédélés éles megbírálása után, a párisi és londoni szerződések nemzetközi jogerejére utal, s rásütü kultúgyeink vezetésére a bélyeget, hogy a czár igéreteire építi a monarchia, érdekeinek politikáját.

„Ez egy politikai elv, — mondja nagy önértellett a lord, — diplomatikán elve, ezen alapszik a mi politikánk, és ha Oroszország nem vállalta volna el az említett kötelezettséget, akkor Angolország sem foglalta volna el a semlegességi politikáját.”

És ebből az elvből kiindulva, szétlépti a san-stefánói szerződést, mint rongy papírost, melyre kár volt az aranyos tintát vesztegetni. A szétléptett rongyok felett kijelöli Anglia érdekeit, s közbe a gyámoltalan bécsi politika sánta lábait alá támaszt mankót kimondva, hogy „a bessarabiai kérdés nem csekély helyi jelentőségű kérdés, mert magában foglalja a dunai hajózás függetlenségét.”

De azért Bécsben a czár igéreteire alapíták a monarchia politikáját! Czigányviskónk vajjajja ugyan kétségbe vonta, s ez a tagadás volt egyetlen állítás beszédeben, de oh fatumok fatuma, Beaconsfield lord a táviró villanyával kiáltja: „Simonyi-

nak igaza van, s te ismét hazudol Tisza.” Avagy nem azt jelenti-e a nemes lord kijelentése: „Az Orosz- és Törökország közötti békekalkulációkat mely titok leple borította, de miután Oroszország kijelenté, hogy a békeszerződés csak előzetesnek lesz tekintendő, Ausztria-Magyarország megelégedett e biztosításokkal, melyet meghívta a hatalmakat konferenciára.”

A guny mely szuró fulánkja rejlik a hatalmas miniszterelnök és szavaiban a liliputi miniszterek könnyhívósága ellen! Szinte megesis a szívünk, a mint apróságukat ott látjuk evickélni a kozák lovak patái alatt fölvert porban. Mintha mondaná lord Beaconsfield: „Tehetek én róla, hogy ily gyerekmegerekre bízzák a continens egy hátramaradt birodalmában a népek sorsát, a kik megörülnek a csörgőnek, s gyerekszamba véve a férfiakat, ajánlatba hozzák, jérünk hátulgombolt nadrágban bujósítjátzni a berlini iskolamester udvarába.”

Természetes, hogy a porozó páleza alól kinőtt Anglia nem ment bujósítjátzni Berlinbe, se nem állította limlombok és szemétdombok rejtékfalai mögé érdekeit, hanem férfiasan körvonalaival föltételeit, s világosan kifejté programját. Minő élvezet olvasni e föltételeket, látni e programot, melyek oda vannak állítva, akár csak a spartai követ béke és háború jelvényei e kategórikus szóval: „Válassz!”

Tiszán van itt megállapítva s következetesen megtartva a program, mely Nagy-Britannia kormányának minden lépésre irányadoul szolgál. Az 1856 és 1871-diki szerződések, első sorban a Törökország függetlenségét és területi épségét illető pontokkal, s a figyelmeztetés, hogy a szerződési kötelezettségektől, a többi aláíró hatalmak beleegyezése nélkül egy hatalom sem térhet el — képeztek sarkalvét e politikának, mely körül minden lépése forgott, melytől el nem tér.

„Ez egy politikai elv, — mondja nagy önértellett a lord, — diplomatikán elve, ezen alapszik a mi politikánk, és ha Oroszország nem vállalta volna el az említett kötelezettséget, akkor Angolország sem foglalta volna el a semlegességi politikáját.”

De még azt is sokáig nem hitte el a világ s Tisza Kálmánnak meg aztán is, mikor már vagy egy évét nyögött vala Hymen édes járna alatt, formálter meg kellett esküdni a parlament előtt, hogy öszintén lépett házasságra a Deákpartnak nevezett dámaival, ki már oly éretl hajdonn vala akkor, hogy önkényt hullt az ölébe, mint a tán felejtett alma, — meg kellett esküdnie, hogy nem táplál semmiféle kirugási szándokot a szent házasság hájából, hü, jó és engedelmis férj lesz, meg csak a kapa-kárá el nem választja élete párjától. Hogy meg egyszer a menyecske szökjék meg mellőle, — hogy még egyszer se juttot senkinek. Hogy! ilyen korban! Abszurdum lenne az!

És ime. Mi sem lehetetlen a nap alatt! De akkor nem hitték s csak a völegény iránt tápláltak kétkedést, sőt akadt ember, a ki nyilvánosan merete vádolni régi szerelmével, a „bihari pontok” iránti állatomos vonzódással.

Ne hagyjuk el egymást, azonban az észszerűség kénytet őt visszaküldem Girgentibe atyjához, kitől távoznia nem szabad vala engednem.

— Oh! Te elkergetsz engem! — kiáltá föl a zsidónő összekelcsolt kezekkel és könyöklét szemekkel.

— Kell, Judith; még nagyon sok veszedély fenyeget bennünket, semhogy elfogadnám önmegfagadást, ragaszkodásodat. — Az ifju felesíté szemeit és könyökben tört ki. — Ön jó volt ezen gyermek iránnyában, signora, — folytatta a vezér; — miután megszerette vele az életet, csak nem fogja őt hasztalanul a halálnak szentelni.

— És mit tegyek ezen leánynyal? — kérde a marquis, haragosan szemléve Judithot.

— Vigye őt magával, ha nemis Girgentibe, ugy legalább addig, hol szolgál várakoznak rá.

— En! én vigyem ezen zsidónő oldalom mellett lettigámban? Eh, ön tán tréfal. Miért nem kéri tőlem, hogy Diodato karjai közé vezessem az ön megbízásából? — folytatta a marquisa gunyoldva.

Giovanni elhalványult. Meglepetett e nő hihetetlen vakmerősége által, ki meg mert őt általában legyengébb oldalán, akkor, midőn még hatalmában volt, midőn egy intésére megörölvén becsültszavát, elválaszthatta őt gyermekeitől, magával vonzhatotta őt a hegyek közé, sőt életével is rendelkezhetett.

A proscriáltak, kik közöttük csoportosultak, halálkiáltást hallattak.

Judith elébök rohant.

— A marquisnek igaza van, barátim, — kiáltá fel hálalattal hangon, — Giovanni tévedett, midőn azt vélte, hogy a kegy, melyet a nemes hölgytől követelt nem nagyon szerénytelen. Meg kell vallani, én leánya vagyok azon átkozott és gyűlölt törzsnek, melynek érintése is már mocskot hoz a tisztákra.

A döllyös Zsuzsanna hajthatatlan maradt ezen önkényes megálázásra is, melynek titkos értelmét nem fogta fel, valamint a vidám mosolyt sem, mely köszöntést mondott neki, azért hogy nem akarta őt elválasztani kedvesétől.

A számküzdők, kik szintén nem fogták fel

Egy szeszől terhes matröz, egy bekevert boltoslegény, hajó és kereskedelem, más semmi, még csak nem is Ignatieff. Micsoda is e politika előtt a diplomacia, mint udvarlás ismeretlen képtü fályozásának a beburkolódzás ama Beaconsfield által „klasszikusnak” nevezett homályba, melyet az orosz igéretnek a bécsi döntő körök agya körül teremtenek.

Ah! ez a politika még ama közéletből is kéri, mely emelt magának bálványt a „háza bölcsében” a concessió zápor, hivatalos korszakában, s most emlékének kötyavetyéjénél nem bir fölmelegedni a garasos áldozatkészesség sem, csupán „kölcsön” vett pénzből tud neki emelni oszlopot, hogy legyen majd hova cyrill betűkkel felírni „Magyar föld szülte, orosz és föld honmentése által vált.”

Verhovay Gyula.

A „Függetlenségi párt” ma szerdán délután 6 órakor értekezletet tart.

Meg lesz hát a fusió.

Sikerül tehát megkötni a vegyes házasságot a bihari pontok egykori kemény híveinek Sennyeék aulikus illatu pártjával s ha értesülünk alapos, holnap lesz a boldog pillanat, a mikor mi is meg lehetjük olvasninkat az érdekes hymen-hírel: ma vertele utárhoz nemes nemzet és vitéző Mokány Bertalan ur, dombszögi komposzteszor herczeg Nincsenpinky Aloyzia valóságos udvari belső titkos palotahölgyet, s a jeles csillagrendnek mintegy ötven-hatvan év óta keresztet dárját.

Tartós boldogság kísérje e szép frigyét és legyen rajta isten áldása! Amen!

Egy új házaspár belügyeivel foglalkozni nem dískréte dolog, bár mily csábító lenne s máskülönben a titok kifizérése, hogyan szokik majd nyugvó a fénnyás, pueros és eau de Cologne-os dáma pusztabeli atyáknálval, s melyik fogja majd a másikat a maga megszokott konyhájára, — azért hát mi rájuk bizzuk, találják ki maguk házi bajait, — mert baj, az lesz, — és tartunk nekik boldog meyegezöjök napján ékes epitalimot, a mint jó keresztényen felebarátok között illik.

Téhat fusiónak hírvák az ünnepélyes aktust, mely a mai szent napon fogja megnyerni az egyház áldását is, — mivel hogy az egyház nem nézheté ayugodtan a felek közötti már betek, hónapok óta folyó édes kaczerködést s a botány elkerülése tekintetéből siettet ráadni a nyilvánosság ráfűlközését a matrimoniumra, — mely kánonjogi terminus technikkussal élve, már consummatum volt, mielőtt ratum lett volna.

No de megethette bizavát, mert hiszen már volt rá praecedens, 1875. márczius 3-án.

De még azt is sokáig nem hitte el a világ s Tisza Kálmánnak meg aztán is, mikor már vagy egy évét nyögött vala Hymen édes járna alatt, formálter meg kellett esküdni a parlament előtt, hogy öszintén lépett házasságra a Deákpartnak nevezett dámaival, ki már oly éretl hajdonn vala akkor, hogy önkényt hullt az ölébe, mint a tán felejtett alma, — meg kellett esküdnie, hogy nem táplál semmiféle kirugási szándokot a szent házasság hájából, hü, jó és engedelmis férj lesz, meg csak a kapa-kárá el nem választja élete párjától. Hogy meg egyszer a menyecske szökjék meg mellőle, — hogy még egyszer se juttot senkinek. Hogy! ilyen korban! Abszurdum lenne az!

És ime. Mi sem lehetetlen a nap alatt! De akkor nem hitték s csak a völegény iránt tápláltak kétkedést, sőt akadt ember, a ki nyilvánosan merete vádolni régi szerelmével, a „bihari pontok” iránti állatomos vonzódással.

Ne hagyjuk el egymást, azonban az észszerűség kénytet őt visszaküldem Girgentibe atyjához, kitől távoznia nem szabad vala engednem.

— Oh! Te elkergetsz engem! — kiáltá föl a zsidónő összekelcsolt kezekkel és könyöklét szemekkel.

— Kell, Judith; még nagyon sok veszedély fenyeget bennünket, semhogy elfogadnám önmegfagadást, ragaszkodásodat. — Az ifju felesíté szemeit és könyökben tört ki. — Ön jó volt ezen gyermek iránnyában, signora, — folytatta a vezér; — miután megszerette vele az életet, csak nem fogja őt hasztalanul a halálnak szentelni.

— És mit tegyek ezen leánynyal? — kérde a marquis, haragosan szemléve Judithot.

— Vigye őt magával, ha nemis Girgentibe, ugy legalább addig, hol szolgál várakoznak rá.

— En! én vigyem ezen zsidónő oldalom mellett lettigámban? Eh, ön tán tréfal. Miért nem kéri tőlem, hogy Diodato karjai közé vezessem az ön megbízásából? — folytatta a marquisa gunyoldva.

Giovanni elhalványult. Meglepetett e nő hihetetlen vakmerősége által, ki meg mert őt általában legyengébb oldalán, akkor, midőn még hatalmában volt, midőn egy intésére megörölvén becsültszavát, elválaszthatta őt gyermekeitől, magával vonzhatotta őt a hegyek közé, sőt életével is rendelkezhetett.

A proscriáltak, kik közöttük csoportosultak, halálkiáltást hallattak.

Judith elébök rohant.

— A marquisnek igaza van, barátim, — kiáltá fel hálalattal hangon, — Giovanni tévedett, midőn azt vélte, hogy a kegy, melyet a nemes hölgytől követelt nem nagyon szerénytelen. Meg kell vallani, én leánya vagyok azon átkozott és gyűlölt törzsnek, melynek érintése is már mocskot hoz a tisztákra.

A döllyös Zsuzsanna hajthatatlan maradt ezen önkényes megálázásra is, melynek titkos értelmét nem fogta fel, valamint a vidám mosolyt sem, mely köszöntést mondott neki, azért hogy nem akarta őt elválasztani kedvesétől.

A számküzdők, kik szintén nem fogták fel

Tiszának sem kellett több! Mélyen elszomrodott a méltatlan insinacióra s ekseredetten panaszkodott, hogy hát adott-e ő valakinek arra okot, hogy adott szavában, esküjében, becsületében kételkedjek?

Már akkor annyira benne volt a szent házasságban, hogy tán egyenesen felakasztotta volna az olyan magyar miniszterelnököt, aki annyira megelégedik magasztos feladatáról, hogy Magyarországának önálló pénzügyét, külön diplomáciát és nemzeti hadsereget nem merne követelni. Mit? követelni? Hisz ezt még remélni is hazafurálás!

A ki nyolcz esztendő programjának végképi megtagadását országvilág előtt szégyenszemre még heismernie is ekkép kényszerítette, — az nem gyan égeti el maga mögött a hid utolsó deszkábat is, melyen még visszamenekülhetett volna abba a táborba, melynek sánczaiból az ország állami létének megéptet szászlóját véde, — s nem kívántunk ennél több bizonyítékot.

Volt azonban, a ki követelt. Követelte azt s nem volt benne irgalom elegendéni neki azt a megálázást, hogy Tisza Kálmán az ország parlamentje előtt adott ünnepélyes nyilatkozatban erősítse meg, hogy csakugyan komolyan, minden tartalék-gondolat nélkül megtagadta multját s nem kíván többé oly aspirációkat táplálni, a melyeknek még Magyarország önállása lehetne a következtése.

Az a kegyetlen ember báró Sennye Pál volt, a ma fusiónát pártok egyikének láthatatlan feje. Mert gróf Apponyi Albert neki csak a földi helytartója.

De Tisza Kálmán deklarációja nem esett ingyenbe. Sennye Pálnak viszont meg kellett esküdnie nem kevesebb ünnepélyességgel, szinte az ország színe előtt, hogy nem ellensége az alkotmánynak, nem a parlamentarizmusnak s hogy most már nem viszi erőnek erejével a magyarokat a Reichsráthba.

Hogy erre az ünnepélyes fogadkozásra minő szükség volt, mutatja egy eset, mely akkor történt, mikor Sennye Pál is több ízben bevonatott a korona tanácsába, a legfontosabb ügyben, a magyar kabinet megalakítása iránt, s nem tartozott a valószínűen kombinációk közé a Sennye-Tisza kombináció.

Maradt azonban csak kombinációknak, s a kabinet másikt alakult, az első kiadású fusió jegyeihez képest a tisztavérü Deákpartiakból (Sennye) az zavaros víztekben számitatták) és a volt balközépekéből.

Természetes, hogy az utóbbiakból is most már többen meglátogatták a már akkor nagyon beteg Deák Ferenczet. Ez akkor így nyilatkozott egy fusiónál balközépi notabilitás előtt és pedig, mint ez állítja, egész keserűséggel: — Mit akar ez a Sennye? Hát még most se tanulta meg, hogy Magyarországot a Reichsráthba vinni kétfő szükséges: az, hogy Sennye „legyen”, Magyarország meg e legyen. Erre még most szerencsére az egyik föltétel sincsen meg.

... No tehát, most már meg van a fusió, Sennye „van” s ezzel már meg van az egyik föltétel, s ha így haladunk, — megjöhét majd a másik is.

Majd akkor aztán Sennye mutatja meg Tiszának, hogyan kellett volna neki „kétlő utakon venni be Jerikót.”

Csakhogy a Sennye Jerikója még tán meszebb esik a Tisza Kálmántól, mint Makó Jeruzsálem s mi egyszer csak azon veszzük észre magunkat, hogy nyakig állunk a Centralparlamentben.

Hát Bécs? Mit fog mondani Bécs ehhez az új expedicióhoz, mely a független szabadelvű párt és a Sennyei-tábor csapataiból ostromára indult?

Persze csak akkor indulhat a közzgazdasági békepontokat Ausztriának „dicálni”, ha ide haza többségre jutott, a mi még némi akadályokba ütközik.

X. A hely.

Az árnyék, mely kezdetben csupán a térséget borítá, csakhamar a hegyek csecsait is elérte, melyek a láthatárt övedték; az utolsó pástörök is elhagyták már a térséget, az alkalmas óra tehát elérkezett, melyben a számkivetettek felkereshették rejtett buvóhelyeiket.

A férfiak, nők és gyermekek már felkészül-

De tegyük föl hát, hogy többségre jutott, s előáll Bécsben a követelésével, melyekről csak azt mondja, hogy Magyarországra kedvezőbbek a Tisza Kálmánéinál, — de a miből még nem következik, hogy csakugyan kedvezők. Mert az olyan grammatikális állapot, hogy itt a positivus gradus többet fejez ki a comparativusnál.

Téhat, kérjük, mit válaszol majd Bécs a fusió Nr. II. követeléseire? Ezt hogy: — „Aljos jam ego vidi ventos!” Járt már erre felé Tisza Kálmán is, és pedig a tieteknél valamivel nagyobb ármádiával. Itt kérkedett a falaim alatt, hogy — egy kis konok töredék kivételével, mely Magyarország sarkolatos jogait és életérdekeit alkuba bocsátani még most is makacsul vonakodik, — az ő táborában van egész Magyarország. S jött hatalmas hangon elmondott patogó jelszavakkal, programmal, pontokkal, állítván, hogy ez ez, a mit megadhat, ennél több azonban egy körömfeketőnyivel sem enged. Elmondá, hogy elérte már a határ vonalat az engedékenységen, tovább már nem mehet, az lelkiismeretébe, hazafisságába és a kiviteltehetősebe ütköznék. Beszélt kategorikusan, keményen és — mi lett az eredmény?

„Annyi áldozat lett az eredmény, hogy most már azok is fuzionálnak ellene, a kiket őt eddig buktatott meg, most szinte nagyon sokat áldoztak föl az ország igazsáiból.

„Hogyan történéhet ez? — kérde a tájékozatlan világ — hiszen Tisza Kálmán előtt fövel mert beszélni a trón előtt is, (nem csak Melitessel szemben, mint később) s a ki őt akkor hallotta, bizavát mondhatta: „Ime egy történetlen ember!”

Hát bizony megis gyűlöltet volna vele a bajnok, ha nem vagunk új psychológusok s ha nem tudjuk, hogy más az ember a fusió után, mint előtte volt. S mivel mi nem a fusió előtt, de fusió utáni Tisza Kálmánal állunk szemben, azért csak mosolyogtunk a bajuszunk alatt (a ki nincs) s így szóltunk kegyes leereszkedéssel:

„Ugyan csak ne mókázz, édes fiam Kali! Tudjuk mi igen jól, hányadán állunk most a már te veled. Már minek az a hiába való esküdzés, hogy te így amúgy nem engedsz! Hiszen te még erősebben esküdöttél, még jobban verted a melledet közjogi programod mellett, te nevezted el először átkozottnak a közösögyeket, te erősítettél nyolcz esztendőre, hogy nem is ország az oly ország, mely pénze és vére fölött nem magradelkezik. Eget földet hittál bizonyággal, hogy Magyarország ez ősi jogaiból nem engedsz soha.

„És mit csináltál? Fuzionáltál — és oda engedted mind, s úgy jössz fel most velünk homlokot ötni.

„Hogyan követelheted hát te mi fölünk, hogy mi neked most elhagyjuk, a mikor azt hajtod, hogy nem engedsz?”

„Hát mi az, a miben te neked most engedni kéll, ahhoz képest, a miben már engedtetél? Le tudnál mondani az ország vére és vagyona fölötti rendelkezési jogról, és most néhány rongy garas miatt kötnéd meg magadat, a mi a rátkort tőheről egy-egy fóre eskü? Ugyan ne izélj s keress magadnak más bolondot és ne illy vén rókkát, a kik szárazdeki tapasztalásból tudjuk már, hogyan kell elbánni az oly magyarral, a ki egyszer beadta a derekát!

„És aztán micsoda „hatalom” volt az, a ki neked azt a nagy concessiót tetted? Egy magától szétmálló, elvénhető Deákpart, mely azt se tudta, hogy legyen szegény eskü, s meguonott pártával akarínék beleomlott volna már az ölébe.

„De már ennél a hatalomnál, melynek te oly nagy áldozatot hoztál, mi: Auszria, kamarrilla, katona-, centralista-és burokrata-párt még is csak különb hatalom vagunk valamivel s nem is kívánunk oly nagy áldozatot.

„Qui potest plus, potest et minus”, — benne van a Verbozombora.

„Azért, édes ezimbora, hidd el, hogy nincs más hátra, mint engedni, és mindig csak engedni. És mi hiszzük, hogy engedni fogsz. Te a fuzionál eljártszottad azt a jogodat, hogy mi téged re-

tek a távozásra, midőn három lovas, kiknek egyike Lippi volt, szögülvá szegé át a térséget, és a csapat között termet, anélkül hogy megállott volna, és e szavakat kiáltá felléjók: — Minden oldalról be vagytok kerítve! Meneküljön a ki tud!

Majd átlábolván a patak medrét, lovaikkal együtt eltűntek a távolban.

E kiáltás rémléletet hintett a számküzdők közé.

Diodato jól tudta, hogy Giovanni, mihelyest elrendette a hegyeket, szavához híven, vissza fogja küldeni Zsuzsannát és fiát.

Következéleg, megelőzve a számküzdöket öszszegyjűté a rendelkezésre álló sbireket és rendőröket, kiknek számát még egy csapat sveiczi zsoldos is nevelé, mely néhány nap óta Caltanzetta vidékén táborozott.

Ezen kétszáz főnyi seregleg bekeríté az egész vidéket, elmettsé a hegyek felé vezető utat, és bizton remélvén azt, hogy ez egyszer nem menekülhetnek meg kezei közül, nyugodtan várta be a marquisnó szabadon bocsátását.

Azon emelkedett pontról, melyet elfoglalt, meglátá nejét lettigáiba állni és távozni a Girgenti felé vezető úton. Téhat már egész biztonsággal cselekedhetett. Azonban a bujósok beláták, hogy körülfogva lehetetlen volt menekülnök és észélytelen elfogadniok a harczozt.

(Folytatása következik.)

Egy büntörténete.

— Hugo Viktor legújabb regénye. —

MÁSODIK KÖTET.

(Első folytatás.)

Mit volt mi tenni?

Két nap óta menhelyről menhelyre üldöztek, igénybe vettük és tekintetben mindenkiné szivességét, ki azt felajánlotta, egy helyen már előző napon vissza letünk utasítva, és perczben, újabb menhely iránt nem tétetett ajánlat. Tegnapelőtt óta füzénbészert változtatunk Páris egyik

AZ „EGYETÉRTÉS” TÁRCZAJA.

Az ördög szolgálója.

— REGÉNY. —

IRTA GONZALES EMMANUEL.

Francziából fordítja: NYÁRY LÁSZLÓ.

HARMADIK KÖNYV.

— 34-ik folytatás. —

— Távozzék tehát! — mondá Carini. Azonban alig hiszem, miszerint találkoznék valaki közöttünk, ki kísérletet elválnál.

— Nem, bizonyára, mert megérkezve egyszer Girgentibe, Diodato nem késnék fogsággal, vagy kötéllal állni boszut kijátszását.

— Megígértém, hogy kastélyáig fogom kísérteni a marquisnót, — felelé Giovanni, — és meg tartom szavamát, még ha magának kellene is őt kísérnem.

— Mint vezérnek, nem áll jogodban éltedet veszélyeztetni.

— Nem! nem! — kiáltá az egész csapat.

— És még is meg kell tartanom szavamát.

— Egy eszme támadt bennem, — mondá Lippi, — a Caltanzetta felé vezető úton egy kis csárdá áll, mely egyik kiszögelt társam birtokát képezi, és a melyet a környék rendőrei soha sem szoktak elkérlni. Felkeresem e csárdát, s ha találók ott régi bajtársokat, egy gondujra bízhatjuk kezeinket.

Lippi ajánlata egyhangulag elfogadtatott, és ő mindjárt utnak indult annak véghezvitelére.

— Ót percznyi ut után néhány lovat pillantott meg az ut szélén legélszve. Téhat nem csalódott.

Valóban a csárdában öt sbir játszott kozák és banditákkal, kik löport akartak vásárolni. Ezen lebujoik semleges területet képeztek. Sbírek és banditák együtt mulattak bent, elfeledve régi gyűlölségüket. Játszottak, ittak együtt, s egy negyedórai fegyversznetet hagvra azoknak, kik először távozának, ezen idő leletével ujra megkezdék az elleneskedést.

Lapunk mai számához egy féltv melléklet van csatolva.

A budapesti áru- és értéktőzsde árjegyzései.

(HIVATALOS.)

A bécsi tőzsde árjegyzései.

április 8.

Table with columns for 'BÚZA', 'ROZSA', 'ARPA', 'KUKORICA', 'ZAB', 'RÉPKAZ', 'KÖLES', and 'Különféle termények'. It lists various agricultural products and their prices in different units.

Table titled 'Kötvények' (Bonds) listing various government and municipal bonds with their respective values and prices.

Table listing various types of paper and documents, including 'Különféle papírok' and 'Záloglevelek', with their market prices.

Table titled 'I. Osztrák államadóság' (Austrian State Debt) listing various government securities and their prices.

Table titled 'II. Földterherment. kötvény.' (Land Redemption Bonds) listing bonds used for land redemption.

Table titled 'III. Magyar közlekedési' (Hungarian Transportation) listing bonds related to transportation infrastructure.

Table titled 'IV. Bankrészevények' (Bank Shares) listing shares of various banks.

Advertisement for 'IGÉRVÉNYEK' (Magyarországi jegyekre) featuring 'Lőry J.' and 'Bánk- és váltóüzlet'.

Large advertisement for 'Cs. kir. déli vasutársaság' (Imperial Southern Railway) and 'Atzgersdorf-Mauer' station.

Advertisement for 'Minden családnál nélkülözhetlen' (Essential for every family) featuring 'Délmagyarországi tápláló és egészségi kávé'.

Advertisement for 'Biztos segély' (Secure help) for 'köhögés, rekedtség, mell, tüdő- és gyomorbeteg' (cough, hoarseness, chest, lung, and stomach ailments).

Advertisement for 'Uradalmaknál' (At the courts) featuring 'Gouvernantok' (Governesses) and 'Temesváry Mór' (Mór Temesváry).

Advertisement for 'Desinfektóra való szerek' (Disinfectant products) by 'MÜLLER TESTVÉREK' (Müller Brothers).

Advertisement for 'Burger L.' and 'Gudera Károly' (Gudera Károly) featuring various medicinal and health products.

Advertisement for 'A maláta kivonat-egészségi sör' (Malt extract health beer) by 'Hoff János fiókja'.

Advertisement for 'Temesváry Mór' (Mór Temesváry) featuring 'HÖLGYEKNEK' (For ladies) and 'URAK SZÁMÁRA' (For gentlemen).

Advertisement for 'GRIMAULT és TÁRSA' (Grimault & Co.) featuring 'Matiko-injectója és matiko-tokoskái'.

Advertisement for 'Nem kell többé szobatisztító!' (No need for more toilet paper!) featuring 'Wischin-féle szobapapír'.

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A miniszterelnök tárgya költségvetése került na tárgyalás alá. Pártunk ezt felhasználta a külügyi politika kérdéseinek taglalására. Simonyi Ernő az angol kék könyv hiteles okmányával bizonyítja a külügyi kormány ellen emelt azon vád igazságát, hogy monarchiának a hol csak lehetett, az orosznak kedvezett. Okmányokkal bizonyítja be, hogy a nagy keleti dráma első felvonása: a hercegovinai és boszniai lázadás Dalmáciából szított. Kikelt Simonyi a három császár szövetség politikájának ellen, melyet Európa elleni insulturnak nevezett. Tiszta Simonyi sújtó vádjai folytán kénytelen volt szintén felszólalni; hogy nem sikerült neki a védtelenül politika védelmezése, azt mondani is alig szükséges. A mi almentéséget felhozott, azt Mocsáry, ki Tiszta után szólt fel, teljesen lerontotta. Tiszta megelőzőleg Ragályi Nándor szót, ki Lengyelország vizsállításának szükségességét hangsúlyozta.

II. A képviselőház ülése április 9-én.

Elnök: Gyözei Kálmán. A kormány részéről jelen vannak: Tiszta, Páczol, Szende, Bedekovich miniszterek. Elnök bemutatja M. ö. díj. váro. kérvényét a helygymintia részéről elvett városi orosz nyugdíjas tárgyában hozott határozat feloldása végett. Bemutatja továbbá Puskás József volt házgyári segéd orvósejnek kérvényét 1200 forint jeggyel engedélyezést irant. A kérvényt bizottsághoz utaltatják.

Következik az 1878. évi államköltségvetés részletes tárgyalásának folytatása, nevezetesen a miniszterelnök költségvetése.

Simonyi Ernő: Az 1867. XII. t. értelmében a monarchia mindkét felv. miniszterterületi egyetértésével és beleegyezésével melletti intézi a közös külügyminiszter a külügyeket. Ehhez képest a magyar országgyűlés előtt a külpolitika vezetéséről a magyar miniszterelnök felol: s azért a miniszterelnök költségvetésének tárgyalása alkalmával helyén levőnek tartja a külpolitikaról szólni, s bírálat alávenni a mi kormányunknak magvaslélet a külpolitika események irányában, amál is inkább, mert a mi kormányunk saját, ismételve tett kijelentése szerint mindíg tökéletes egyetértésben volt a külgyminisztériummal.

A delegáció előterjesztett „vörös könyv“ nem sok felvilágosítást tartalmaz, kormányunknak magatartása abból egyáltalán ki nem vehető, de az angol kék könyv igen érdekes felvilágosításokat tartalmaz. Vannak a kék könyvben oly felvilágosítások, melyek semmi kétséget nem engednek az iránt, hogy a Boszniaiban és hercegovinában kiütött lázadást, ha nem kezdeményezte, de mindenesetre szította az osztrák-magyar kormány. Ez állításom tart. „atására idézek egy páratokmányt.

Már 1875. augusztus 15-én Savfet pasa, ki akkor külügyminiszter volt Konstantinápolyban, ezt írja Musurus pasának a londoni török követnek: „A hercegovinai lázadás napról-napra komolyabb mérvet ölt. A rokoszavú, mely a felkelő iránt Dalmáciában nyilván, a segítség pénzben és emberekben, mit onnan kapnak, a dalmaták és montenegroiakól alakult bandák ismételt küldése, az osztrák-magyar kormány által tett intézkedések elégtelensége, vagy inkább a lázadás elnyomására az osztrák-magyar és montenegroi hercegei kormányok által követelt rendszámbélyok fonákai, egy szerb hadtestnek, mely túlszármal is el van látva, közeleget, és végre minden mozzanatokat azon gondolatokra jogosítanak bennünket, hogy a bírádalm ezen részében kiütött lázadás nem lehet más, mint egy eleve megállapított terv kivételének a kezdete.“

Tehát a török kormány már 1875-ben felismerte, hogy itt egy messzebbre ható terrortól van szó, hogy ez nem oly esetleges lázadás, mely az által idézett elő, mi a felkelők ürügyül adnak, és kiküszöbölje az, hogy Dalmáciából, tehát osztrák területéről ugy pözben, mint embereken segítséget nyertek a felkelők.

Hogy ezután mennyire támogattak, erre nézve ott van példul a konstantinápolyi angol követnek Elliotnak lord Derbyhez az angol külügyminiszterhez intézett jegyzéke 1876. február 8-áról: „Fegyveres csapatok, melyekről azt hiszik, hogy határovidiek, nagy helyen áttekelt a

Szaván, de visszaverettek. A Boszniaiba beüttek száma 4-500 főre tétetik, kik mind jól fel voltak fegyverezve. Rashid pasa azt mondja, hogy Zichy gróf a legerősebben biztosította őt Andrassy gr. részéről, hogy intézkedések fognak történni, a melyek megakadályozzák az ilyen események ismétlődését, és megígérte, hogy azok, kik az expedícióban részt vettek, felfognak fejeztetni és bellebezhetni fognak.

Az egyáltalán jellemző ezen egész levelezésben, hogy mindig azt látjuk, hogy Andrassy gr. mindig biztosította a törököket legnagyobb rokonszerveröl, barátságáról, s legerősebb akaratáról a felkelést eljótani, azonban mindig az ellenkező történt.

Itt van egy másik jegyzéke szintén Elliotnak lord Derbyhez 1875. febr. 14-éről: „A bátorítás és támogatás, melyet a felkelők Raguzában nyerne, nagyban meghalad mindent, a mit én eziránt képzeltem volna. Az orosz consulatust nyilt tanácsa a felkelők vezéreinek, levelezésük a consulatust-hoz küldetik, ki részese minden terveiknek és velők a legbensőbb szövetségben áll. Nem is látunk ezt az orosz consul tüköni. Az egyik felkelő főnök Mazine, halála alkalmából az orosz consulatust gysz lögöngget; a consul Jonin ur maga is részt vett a temetésen.“

Már kérdem nem azt mutatja-e ez, hogy az osztrák kormány nem igyekezett megakadályozni a felkelést, és az osztrák-magyar területen támogatott, a mint ezt még sok más adat is felolga deríteni, az osztrák-magyar kormány nem egyedül volt benne, hanem benne volt Oroszország is, melynek első minisztere és cancellaria Goreskoff herceg hasonlóképp mindig azon biztosított adta, hogy ő a legjobb indulat van Törökország iránt, és hogy mindent el akar követni Ausztriával karöltve, hogy a felkelést mind-előbb megszüntesse. Arra nézve, hogy az osztrák-magyar miniszter mindíg biztosította Törökországot, hogy erre nézve mindent elkövet, több és mondhatnám igen sok jegyzék van az angol kék könyben. Itt van péld. Elliot jegyzéke Lord Derbyhez: „Gróf Zichy a legkiegészítőbb biztosított adta a szultánnak azon rendszámbélyok névre, melyeket az osztrák-magyar kormány érvényesíteni el van tökély, hogy visszatartás alattalvóit a felkelőknek nyújtandó segélyadást. A horvát határokban is siker es intézkedések vannak elette képtesse, s ezek azonnal alkalmaznati fognak a dalmát határok is.“ Ezen jegyzék 1876. február 18-áról kelt.

Február 29-én szintén Elliotnak Lord Derbyhez intézett jegyzéke azt mondja: „Rodich tábornok, ki, mint hiszi, egyenes és pre-emptorius utatást vett az osztrák eszászártól — nem a kormánytól, hanem a eszászártól — Cettinjében van, hol a felkelés vezérei is összegyűltek. Azt hiszik Konstantinápolyban, hogy a határoknak a felkelők elleni elzársai nehézségi igen nagyították. Azt hiszik, hogy dacára a területi nehézségeknek, a porta képes volt hat évvel ezelőtt, midőn a dalmaták felkelésben voltak, ugyanezen határokat tényleg és sikeresen megvédeni, ugyanannyi jókarral Ausztria részéről is hasonló eredményt lehetett volna elérni.“ Itt csak azt akarom megjegyezni, hogy igen furesnak látom azt, hogy midőn a török kormány és alttalvóit közti differencia, midőn a miatt lázadás út ki, mi köze van ott egy osztrák-magyar közös hadseregbeli tábornoknak, ki jó viszonyban és összeköttetésben áll a felkelők vezéréivel s aki képes őket rábírní egyre vagy másra.

Rodich tábornoknak ezen beavatkozása maga mutatja azt, hogy ebben igen a magyar-osztrák kormányok volt része. Azon körülme, a mely itt említtetik, — hogy Rodich pre-emptorius utatást kapott volna az osztrák eszászártól, arra utasít, hogy a kormányunk talán nem volt az a folyása, hogy a kormányunk rendelőit nem számíthattak azon engedelmességre az ő részéről, a mely kívánatos, mert különben nem láthatom be, mert na utasította volna őt a hadügyminiszter azon teendőkre, melyeket szükségesnek tart, mért kellett ebbe egyenesen ő Felsőlegének beavatkoznia. Azonban dacára mindazon jó akarat és jó szándékra, mindezen ígéreteknek, már március 9-én azt írja a bécsi angol követ Buchanan lord Derbynek, hogy 700 főből álló csapat sok löszerszámmal ellátva, mely osztrák területéről jött, részvételt a török csapatok és a hercegovinai fölkelők közti hó 5-én történt csatában.

Tehát alig néhány nappal utána, hogy Zichy gróf oly erős biztosítékot adott Andrassy gróf részéről a török szultánnak, már azt hallják, hogy 700 tagból álló fegyveresapat Dalmáciába be-tört, és hogy nagy mennyiségű löszerszámmal vitt magával. Azt hiszem, világos, hogy ily nagy haddi testekben való mozgás lehetetlen lenne ott, a hol a kormány akart egy felügyelni, a mint felügyelni lehet a határon. Hogy pedig ezen tény, ezen 700 embernek betörése csakugyan való, arra nézve több jegyzék van itt. Így Elliot

Konstantinápolyból írja lord Derbynek: a porta tudósított, hogy mult szombaton éles harc folyt a dalmát partok közelében, a harc másnap megújítottat 700 főből álló csapat által, mely osztrák területéről jött át nagy mennyiségű löszerral ellátva.

Monson angol konsul Ragusában azt írja Buchanan-nak, a bécsi angol követnek, biztosított nyertem az iránt, hogy a fegyveres fölkelők nyíltan jártak kellek a városban és környékén őket háborította volna. A felkelő főnökök járnak kelnek tetszésük szerint s gyűléseiket nyíltan kávéházakban tartják, mely a szállodának átellenében van. Löszert minden akadály nélkül szállítatik a keskeny osztrák földön át. A török konsul állítása szerint 20 léda lövtény csak néhány nap előtt szállították át ily módon, és egy ur a kit meg nem nevez, az én halottaom díszelkelt, hogy tüzörszék bárhol lehet partra szállítani az egész dalmát parton s onnan átvenni a felkelők számára.

Itt van a perai angol ügynök Sausdisonnak jelentése Elliothoz ugyan ezen mártus 5-iki esatáról: „A harc kezdődött Szombaton, és jövő napon megújítottat, a midőn a felkelők Dalmáciából 700 főnyi erőssté kaptak, kik 20 lovat hoztak magukkal löszerral terhelve.“ S így tovább akárhányokmány van itt a kék könyvben, melyek világosan bizonyítják, hogy a felkelés osztrák-magyar területéről szítottat.

Itt van a boszniai angol consul Horsturnak egy memorandum, melyet Konstantinápolyban idézese alatt 1876. márt. elején az ottani követ megleszerése folytán írt, s mely azt mondja: „Azok előtt, kik ismerik az utóbbi néhány évben Bosnia és Hercegovinában történeteket, minden kétségen felül áll az, hogy a felkelés külföldi befolyás által kezdeményeztetett és azután fenntartott. A mint a felkelés terjedt, a dalmaták a legnyugatibb rokonszerveren nyilvánították iránjukban, esatlakoztak hozzájuk csapatokkal és ellátták őket fegyverrel, löszerral és élelmi szerekkel.“ Továbbá az iránt ismét azt mondja: „Ambir Miklós herceg — t. i. a montenegroi herceg — egyrészt, s az osztrák-magyar másrészt hangosan állították semlegeségüket és a porta iránti barátságukat, mégis egy a dalmát, mint a montenegroiak nyíltan nyújtottak minden lehetőséget a felkelőknek s tényleg elkövettek mindent, a mit Törökország nyílt ellenségi elkövethek volna, kivéve, hogy rendes seregükkel nem vettek részt a felkelésben. Az ugynevezett boszniai felkelés helyesebben nevezethetnék oly csapatok betörésének, melyek nyíltan szerzetettek Ausztria Horvátország és Szerbiában.“

Azt hiszem, hogy csak fáradszám a t. ház türelmet, (Halljunk!) ha ez irányban többet kívánunk idézni; csak még egy igen rövid jegyzék akarok felolvasni, mely 1877. apr. 18-áról szól, s azt mutatja, hogy 1875-77-ig ez folytonosan követeltet. Ugyan Elliot Konstantinápolyból lord Derbynek azt írja: „A török hivatalos lap közli Bosnia kormányzatának egy jelentését, melyben az, az osztr. hatóságoktól arról vádolja, hogy őik szíjták a nevezett tartományokban a jelenleg uralkodó nyugtalanságokat s megelölja Andrassy Gyula gr. állítását, melyek a török követ előtt tett, midőn az vele azirant remontrált. „Hogy a török kormány, mely igen kiméletesen és könyesen járt el, odig menjen, hogy hivatalos lapjában nyíltan vadolja az osztrák kormányt részvétéről, arra szüktsége volt, hogy neki tudósítsa és elegendő biztosítsa legyen arról, hogy a mit mond, be is tudja bizonyítani.“

Nincs tehát semmi kétség nézetem szerint az iránt — ambir ezt a vörös könyvből kiolvasni nem lehet, hogy a lázadás elejétől fogva végig az osztrák kormány által szítottatott, hogy Horvátországból Dalmáciából a felkelők nyertek embereken, pénzben, fegyverben, élelmi szerekben és löszereken segítséget. A montenegroi fejedelmek pedig, a ki ezen kétszínű játékban benne volt, nyíltan szállított fegyvereket, azt mondván, hogy hiszen ezek a fegyverek a montenegroi fejedelmek részére vannak szállítva. Arra nézve még nem volt szükséges a fegyver kivétel betiltani, és a melyek az osztrák államok által subventionált Lloyd-társulat egyik hajója által igen sok löszert és 6000 darab fegyvert küldtek neki Ausztriából úgy látszik a bécsi arsenálból. És hogy abban az időben specialiter a magyar kormány sem volt olyan nagyon szigorú a fegyverszállításra nézve, ez kitínítik azon interpellatiból és az arra adott válaszból, melyet Simonfy János t. barátom intezett s miniszterelnök urhoz.

Együtt t. ház azon politikái nézve, a mely a boszniai hercegovinai lázadás irányában követeltetett és mely miután a mi kormányunk nyílt-

tan török barátságot színtelt, a valóságban pedig mégis orosz érdekek dolgozott méltán nevezhető két kulacsos politikának. (Ugy van! — a szélső balon.)

A felkelők és menekültek, kik a monarchia területén tartózkodtak, haza artak menni; de a kormány mesterségesen itt tartoztatta őket. Az angol hatóságok azt jelentették, hogy a menekültek 100,000 ember fegyvert; — később kiínt, hogy csak 40,000-an vannak. Erre eddig 6 millió költöttek, úgy látszik, hogy a számitásokba is bizonyos hibák csuszak be, melyek utánnézést és javítást igényelnek. (Derültsg a balon.)

Elmondja ezután azon felfedéseket, melyek a belgrádi angol és osztrák-magyar consul között felmerültek. Andrassy működését, úgy látszik mindíg azon elv vezette, hogy a hol a törökek irtani kell, ott ársonk, de az oroszok, a hol csak lehet, használnak. (Igaz! Ugy van! a balon.)

Mikor ezután a dolgok komolyabb fordulatot vettek és már egy Orosz- és Törökország között kiütendő háborús is fenyegetett, akkor Andrassy gróf némi tevékenységet fejtett ki és 1875. decz. 30-án egy memorandumot készített, mely szerint rendezendő volnának a Törökország tartományainak belgye. Az európai hatalmasságok legnagyobb része elfogadta azt, sőt Törökország is elfogadott az 5 propositióból négyet. De nem fogadták el a felkelők, mert ok azt hitték, hogy azon támogatás mellett, melyet kéz alatt kapnak, egész Európával daczolhatnak. s így egész Európa akarta, de Hercegovina és Bosnia nem és így nem is lett belőle semmi. Később, midőn az orosz háború fenyegetett: igen természetesen elő kellett állnia, azon kérdésnek, vajjon az 1856-iki párisi szerződésnek érvényes-e vagy nem? és ha igen, vajjon azok a szerződő hatalomnak egyike által önkényesen megváltoztatható-e vagy sem.

Ezen szerződés 1871-ben megújítottat, és ugyanazon hatalmak képviselői által egy újabb jegyzéknyelbe foglalva Londonban megcserésítették és akkor egy pótezőkben kijelenteték az is, hogy ezen szerződésnek egyetlen egy pontja sem mäsítható meg anélkül, hogy a többiek is beleegyezzenek. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Ezen szerződés által tehát világosan ki volt jelölve utja Andrassy grófnak, ki egy oly állam külügyeinek elén állott, mely egyike volt a szerződő és aláíró feleknek. Neki nem volt szabad másképen eselekednie, mint azt ezen szerződések kívánták, mert minek irunk szerződéseket alá, ha nem akarjuk azokat megtartani. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Ne ámbítsk magunkat és a világot, ne jászunk a nagy hatalmasságot, ha a nagy hatalmi állásnak szüktségképen követelményteljesíteni akar nem bírjuk, akár nem akarjuk. Ne tartunk egy millió katont, Ekkor dörhejtük, hogy nem lesz adósunk, és hogy nem leszünk kénytelenek nagy férfiank szerjái felett köleszönzött pénzen emléket emelni.

Andrassy gróf sokkal jobbnak tartotta a szerződési alapot elhagyni és a helyett egy külön szövetséget alkotni, vagy egy külön alkotott szövetségbe belemenni, (Ugy van!) mert a párisi szerződést és a londoni jegyzéknyelvet 1871-ben aláírták Ausztrián, Poroszországon és Oroszországon kívül még Anglia, Franciaország, Olaszország és Törökország. Andrassy grófnak tehát ezen aláíró hatalmasságok beleegyezése nélkül a keleti ügyben nem lehetett volna semmit tenni. Azonban a megallopodásra jött a két birodalmi cancellarall Berlinben, azután később az orosz császárral Reichsstadban s még későbbben tán Salzburgban a német eszászárral. Hogy mik voltak ezen eszászári találkozások megállapodásai őrös tudomásunk nincsen.

Azonban annyi mindenesetre világos, hogy Andrassy gróf biztosítást kapott, legalább mindenesetre ünnepélyes ígéretet az iránt, hogy az osztrák-magyar monarchia érdekeit nem fognak megsértetni. Ezen biztosításokkal — azt meg kell valani — nem farkadtok Oroszország, hiszen ismeretesek azok jegyzékek, a melyeket a pétervári udárnál levő angol követ lord Loftus Li-vádiából küldött haza.

Ott az orosz császár az angol követ irányában becsülete szentségére fogadta, hogy egy talpalattnyi török földet nem fog annectálni és hogy Konstantinápolyt felfelfogalnisolhasem fogja. És az orosz cancellár Goreskoff herceg, mikor az angol követ mála volt, s azt mondta neki: Uram ez nagy fontosságu okmány, én félek, hogy talán emlékeztem esalt; kérem nézze át ezen okmányt, melyet én az én kormányomhoz akarok küldeni ezen találkozásról, hogy helyesen van-e fogalmazva. Goreskoff herceg azt mondta: Engedje meg, hogy megmutassam ő Felsőlegének a eszászárnak, s megmutatvám, visszahozta, s azt mondta, hogy a eszászár teljes megallopodását jelentette ki és esodalkozását a felett, hogy beszédekéges részeit, szóról-szóra visszaadta az angol követ. Tehát nincs semmi kétség benne, hogy a mit az angol követ mondtat, az valóságosan igaz.

Az Anthropológia (emberian) hatás-köre.

Vége szükséges az embernek természetrajza mennyire maga a név is kijelöl, időkorai megismerését, azaz léteét, továbbá eseményeit egyies az emberi nemek történetét szorgosan megvizsgálni, még pedig a mint a legrégibb és legújabb történelmi adatok mutatják. Ez a legújabb ág az anthropológia tudomány dúis fáján, oly ág, a mely gyors fejlődése által ma napság minden művelt emberre figyelmet, és teljes joggal leginkább magára vonat. Ezen okból, és mivel mindenekelőtt arra van utalva, hogy az anthropológiai tirsulatok oltalmukba vegyék, legyen nekem megengedve, ezen négyedik és utolsó fozagazatnál egy kissé tovább időzni, és a mennyire lehetséges a tudomány fejlődését rövid vonásokban körvonalazni, a jelenlegi állását esemelni. — Történetalatt közönségesen epen egy a megfertőzték öszszegét, mint annak előterjesztését, vagyis elbeszélését (Historia) értjük. Minden embernek meg van a maga története, csak hogy igen kevésnek lesz megírva. Hogy minden népnek a története sokkal régibb mint a historia, ez már minden kéteyen kívül áll. Ezen viszony oly érvényes az emberiség egészére, mint az egyes emberre nézve. Gondoljunk csak gyermek korunkra vissza, és egysem lesz közöztünk, a ki az azó eseményekre visszaemlékezze, a melyvel ugyszóval a mi életünk historiaja kezdetét vette, erről minden emlékezet elenyészt, habár ezen korban már 3-4 évi történetel bírtunk. Epen így van az emberiség történetével is. Minden népnél eljutunk — egyiknél korábban, másánál későbbben — oly pontra, a hol minden írásbeli és szóbeli adatok megszünnek létezni, s egy hely sötétség táruul fel előttünk, a feledékenységhomlya az emberiség esz gyermekkori idejéről, melyből honnünk semminemű tradíció át nem vezetl. Kinek ne tűnt volna fel esodalkozással a midőn történelmet tanulta, hogy a népek ugyszóval a mint mind kész eszések lépnek fel a világtörténetben és ki ne gondolkodott volna érettebb korában a felett, hogy eszupán csak az embernek egyedül és az emberiségnek nem volna gyermekok? Mindenesetre minden nép kereszteltele ezt és ezredévek kellettek arra,

mielőtt mint kultúr népszerpelhetett a világtörtélemben, mig mint természeti nép ismeretlenül folytatta léteét. De a történelmi tudományunk nem volt hatalmába, hogy ezen a már rég elmult korról szólni; a sötét homályt a mi a gyermekkorunkat beburkolja nem volt képes eszközzeivel felderíteni. E körül érdemet kizárólag a természetudományoknak vindikálhatjuk; az őstörténelem megalapítóinak. — Az embernek szembe nem ötlő esztráz maradványa, házi- és vadászati állata, tárgyak, melyeket az Archeologok legtohybíre eldobni szoktak, primitív esont és kő eszközök maradványa, a melyek a földben, tavakban, turlában, és barlangokban, vagy mélyebb földrétegekben elásva hevernek, ezek képezik az okleveleket a melyekből, az írott dokumentumok, pénekek, emlékszobrok helyett napjainkban a természetudomány az ember őstörténelmét megalkotta. (Gyermekkorunk porba aótt ezredés bizonyítékai, a melyekből azon idő egy képét képezek vagyunk öszszállítani.

Hogy mily fontos a jelevégi természeti népek szokásainak és életkörülményeinek tanulmányozása ezen ezen maradványok valódi jelentésére nézve, az a legújabb időben mindinkább elismerik. Az őstörténelmi kutató, a mint az ember nyomait követve, a föld felületéről annak belsejébe behat, ezzel a Geologia és Palaeontologia terére lép; mi által igen szükséges ezen tudományokk is bizalmas lábra állani. Nem feladatom itt mindent ismételni, a mit már a szakférfiaktól bizonynyal jobban hallottak; eszupán egyet emegjenek meg emlékeztükbe visszaidézni, a mi feladatunkkal legközelebbi vonatkozásban áll, és a mi szükséges, hogy álláspontunkat megértsük, továbbá, hogy mai napság az emberem koráról milyen nézet uralkodik. — Azon körülmény, hogy minden rétegen, ugyszóval a földkéreg minden egyes emeletében különösen növény és állatokkal találhatók, a melyek a felsőbb és alsóbbakba hiányoznak úgy hogy minden egyes emeletbe jutásuk egy új világ található, mialtal a felszolás (a mely legkevésbé szembeötlő, mint azt hitték) fő okul szolgálhat azon feltételeknek, hogy a teremtésnek öszszes elő alakjai mindenkor bizonyos földrevolúció által elpusztítottak vagy ezáltal egy más teremtési sorozatnak tért engedjen. — A teremtő bizo-

nyos időközökben az egész természetet öszszezta és egy új kiáltásra: „Legyen!“ a régi enyészethöl új természetet fakasztott. — Igen találón hasonlítják öszze ezen Periodusokat egy nagy földmérésnek jeleneivel, a melyek egy erőszakos katastrofával végződtek, úgy hogy minden tonkre ment. Senkisen élt át egy másik jelenet, hanem a midőn a függöny ismét felhúzódtott teljesen új díszletet, új alakokat jelentek meg. Itt is köztárszók vagyunk ilyen jelenten; de csak a most jászó jelenet megkezdésekor lépett fel az ember a világ színpadán. Az utolsó nagy rombadúlással az „ösvilág“ befeteszett és ezáltal a „mostani világ“ kezdetét vette. Körülbelül ezek a nézetek, melyek leginkább Cuvier által hoztak a tudományba és a melyek körülbelül két évtized előtt feltéden érvényben voltak. Igen, erre még más téren is történt hivatkozás, a miről a francia államtanésos legkevésbé álmódott volna, persze a legnagyobb forradalmi nézetben. — És 1847-ben már a német revolúcióban egy híres természet-buár és politikus, a mint ezt prédikálta, arra utalt, hogy a föld történetébe is minden nevezetes változás rögötni és erőszakos öszszezés által létesült. A mint a szellemi élet különböző ágazata gyakran ugyanazon időben hasonló irányban jut érvényre, úgy történt itt is. Így látszik, hogy 1848. után a politikában és a tudományban egyformán ezen „felmozgató“ teoríából fordulat állott be.

Leginkább a híres angol geolog Lyell munkái állapították meg az új irányt. Lyell meggyöződése az a föld egy időben sem volt színpada oly erőszakos változásnak, mint azt a Cuvier-féle iskola állította. Kisobb látszólagos hatások — melyek mainapság is folyton léteznek — végtelen hosszúságon folytattak, ugyanazon végeredményt létesítettek. Elnélfolyga teljesen elegendő a jelenlegi működökök arra, hogy a föld felületén lévő változásokot megmagyarazzák. Az új irány motója: „Gutta cavat lapidem.“ És mint egy szükséges consequentiája a Lyell tannak, a Darvini lép fel. — Soha sem létezek erőszakos átváltozások, tehát nem is ment tonkre egész teremtés, a teremtést fonál kezdetlől fogva a mai napig teljesen nem is szakadt meg, hanem egy teremtésből fejlődött egész lassan egy másik, úgy tunik előttünk Darvini, bizonyos tekin-

telten, mint egy szervezethe áttelitet Lyell, vagy ez mint egy geologiai Darvini; holott mindketten valódi gyermekei egy és ugyanazon időnek! Nagy szüktség volt már a nézetek felgyszeresiti, mivel azon számos adat, melyen az emberiség magasabb koráról tesz bizonyosgot, mint az eddig ismerve volt, valóságosan legyen kiderítve és teljes érvényt vivjön ki magának. A mit Cuvier a Palaeontologia behozott, mint tudva van nem bír épen nagy fontossággal, leginkább a mi az emberi maradványok előfordulását a korábbi földrétegekre illeti. Nem volt nehéz Cuviernek az első tévedéseket feltárni, és ezáltal teljes bizottsággal ezen mondatot felállítani: „Hogy az ösvilágban nem létezett az ember, föllaltpan sem; hogy az asatagnak állított (t. i. az ösvilági rétegekből való) emberi esontok nem emberek, és a valódi ember maradványok nem fossilok (aszatagok)“. Oly mondat, a mely sok időn keresztül mint sértetlen dogma tartotta fenn magát. A tények csak félénk merész-séggel emeltek ki amott a napvilágra. Már 1830-ban Scherling, a ki sok évet szentelt a belgiumi nevezetess barlangok kutatására, a kihalt ember állatokról maradványával és azok között emberi maradványokat, az ember által készített eszközöket talált; ugy hogy szüksgesnek látta ezen kijelentést tenni, habár igen szerény formába: „Az emberek kell, hogy — legalább Lütfich környékén — a kihalt házálattokkal együtt ugyanazon időben élt legyen.“ Mindazonáltal az ő szava elhangzott szó volt a pusztába. A kellő idő még nem volt meg, valamint még hiányoztak a sokkal szembeöztök tények, a melyek nem is hagytk sokáig magukra váratni. Boucher de Perthes a nem rég elhalt francia, Abbeville-ből, 1838-ban maradvány buzgalommal kutatta Somme-völgy Quaternair (negyedkori) rétegeit. A mamut maradványainak társaságában, és már kihalt emlős állattal együtt, durva és roppant korai kultúrának eszközeit, végre magának az embernek maradványait is talált. Ezen felfedezések története igen hű képet ad minden nevezetess felfedezésről. Kezdetben mint tévedés szánozkoka kignyulvottat, későbbben a híres buvár állítását mint szédelőget üldöztek, sőt mint esalst dühösen megámtádk és végre mint az igazságnak fénye, győzedelmesen keresztül törve nyugodtan elismertették, még pe-

Gyula gr. mult évi júniusban tudta, hogy mit szándékozik az orosz kormány tenni, ha győzedelmes lesz, hogy Bessarabiát szándékozik vissza venni, hogy Romániának Dobrudzsa akará adni, hogy Montenegrót, Szerbiát nagybirtokai akarja, hogy egész Bulgáriát önálló fejedelemséggé akarja emelni, akkor július-augusztus és szeptember hónapokban, a mikor az oroszok nagy nehézségek közt alig tudták magokat Plevna előtt fenntartani, miért nem tett elhatározást? Hisz akkor eldönthette volna a háború sorsát ömaga pusztá felépítésével; hisz akkor jöttek meg attól a szá- hely demonstrációtól; még az is elég volt arra, hogy megjeljen valamennyi oroszbarátot, s ha az a 2-3000 puskát átment volna a Székelyföldről Romániába, ki tudja talán vége lett volna az orosz hadseregnek, oly gyenge volt az.

Beszédét így fejezte be: Én t. ház, azt hiszem, hogyha mi helyes politikát akarunk követni, nekünk azon politikát kell követnünk, hogy az orosz hatalmat hódítási terveihez megakadályozzuk, hogy annak gátot vessünk, annak növekedését ne engedjük.

Az előadottak után nem szükséges mondanom, hogy én az politikát, a melyet külügyi hivatalunk az egész háború lefolyta alatt, s a háborút megelőzőt előzmények és lázadások alkalmával követett, egyáltalán nem helyeseltünk, azt Magyarország, Ausztria és a trónnak érdekeivel összeegyeztethetőnek nem tartom; és mintán a magyar miniszterium ezen politikához beleegyezését adta, ezen politikával egyetértett, én a magyar kormányt ezen eljárást nem helyeselttem, és mintán én különben is, mint már előbb kijelentettem, a kormány irányában, úgy ezen mint más okoknál fogva is bizalommal nem viselhettem, és mintán a kormány irányát mindenkor a kormányfőnek ad, én a kormányfőnek új költségvetését a részletes tárgyalás alapjául el nem fogadom. (Helyeslés a szöveg balon.)

Orbán Balázs jegyző: Ragályi Nándor! (Nagy zaj. A miniszterelnök fel ké székéről, s elhagyja a termet. Felkiáltások: Ott percznyi szünet!)

Ragályi Nándor: Addig nem szölok, míg a miniszterelnök nem beszél. (Nagy zaj.)

Németh Albert: Nem akar a tárgy merít- mához szólni, hanem csak a tanácskozási for- májához. Az minden parlamenti forma, minden vita correptisq; ellen van, hogy ily nagyfontosságú kérdést, egyszerűen passirozva a dolgok felett, szavazással döntünk el.

Kéri a miniszterelnököt, nyilatkozzék a Bécsben történt dolgok felől.

Tisza Kálmán miniszterelnök. Én azt senki- nek sem mondatom, hogy nem fogok nyilatkozni; de azt hiszem, hogy a nyilatkozat perczét megválasztani csak nekem van jogom.

Ragályi Nándor nagy zajban feláll, várja, míg esend lesz.

Jókai Mór: Tessék már rágyújtani! (Nagy derűtség.)

Ragályi Nándor mindenképp Csernát ny felfoglalásával foglalkozik. Készenl neki a jó tanácsokat a fusio tekintetében. Nem vonja kétségbe tudományát, de szerénységét nem. (Derűtség a szöveg balon.) Elítéli őt sokszor emlegetett taktiká- jáért; ezen taktika valóságos üres mogyoróvá deval- vádott.

Előnk: Kérem méltóztassék a tárgynál ma- radni! (Nagy zaj a balon. Felkiáltások: Hiszen Csernát ny szavai idézi!)

Paczolay János: Sokszor nem hallja az el- nök, mikor mások térnek el a tárgytól!

Előnk: Nekem a házbabólgy értelemében kötelességem a szöveget figyelmeztetni, midőn el- térést hál. (Elésk helyeslés a közepén.)

Ragályi Nándor. Elmondtam nezeitemet Csernát ny képviselő irányában, erről nem szölok többet. A jelen kérdése most az angolok ér- lyes készlésére. Erre nézve véleményem az, hogy ha Ausztria, illetőleg az osztrák magyar mo- narchia — nem is tudom, hogy híjják (Derűtség most is elmulasztja az alkalmat arra, hogy egész erejével és egész ösztönésével szövekezék Angliával, hogy ily érdeket érvényesítse, mon- dom, ha ezt is elmulasztja, akkor szemert Ausz- tria felett össze esapnak az események árjai és lesz Ausztriából egy második európai beteg, melyre nézve, hogy a gyengéklésedé meddig tart, hogy a crisis mikor áll be, az csak az idő kér- dése.

Azon reményben, hogy Muszkaország kellő határokat közl szorított, szemert, hogy Európa és az osztrák-magyar birodalom megszabaduljon az örökkelvő támadástól a civilisatió ellen, érdekében van egész Európának a Lengyelország felállítás. (Ugy van a szöveg balon.) Ez Magyarországunk ösztönözti óhaját volt, mióta a szerencsétlen osz- tokokd megtróvnt. Nem egyedül morális elégté- tel volna az igazság érdekében, hanem mint előbb említém, ez biztosítéka volna az osztrák- magyar monarchiának a civilisatió érdekében. Nem fogadom el a tételt. (Elésk helyeslés a szöveg balon.)

Tisza Kálmán miniszterelnök szölok fel- után, hosszabb beszédben reflectálva Simonyi Ernő

megjegyzéseire. Az angol két könyvből idézettek- re nézve megjegyzé, hogy nem szabad a háború és forradalom izgalma között főrásban létező gy- nökök állításaira túlságosan nagy sulyt fektetni s sokat rögtön, mint a tiszta igazságot elfogadni. A monarchia nem kizárólag a czár adott szava- vettéte bízalmát, hanem számított hadseregére s a nép áldozat készségére.

Ez alkalommal kitér egyszersmind Rómánia helyzetére. Ugy látja, hogy a keleti események és a folytatott politikának mégis csak vannak egész- séges következményei: Egyfelől mi belátjuk — s erre nekünk keveset kellett tenni — hogy Rómá- niával nem szükséges ellenséges labon állni; másfelől Romániában is belátjuk, hogy nem kell nekik mi ellenünkben egy másik hatalomnak ba- rátságát keresni, s arra támaszkodni, mert azaz a nagy ural, — hogy ily fejezte ki magát — nem jó egy fálból ereszenyűt enni. (Derűtség.) Eekkel ezeltől monda már egy képviselőnek, hogy Európa ezen részen a román és a magyar fajnak érdeke egy, mert mindégyüknek egy ellen- sége van: a szláv. Erti a pánszlávot és nem min- den szlávot. Más szomszédaink is megsejtelme- lhetett talán az események folytán azon tanúság, hogy nem kell és nem szabad mindent ama nagy hatalomtól várni, melybe évtizedeken át vetették reményeiket, mert egyfelől a hatalom sem terjesz- telti tovább adományait, mint a mennyire mi is megengedjük; más felül ők velünk barátságban élhetnek, megtartva individualitásukat, míg ama másik nagy hatalomra támaszkodva könnyen a rokon nagy nép tengerben elúthetnek. Hang- sulyozza végül, hogy a kormány a békét igyek- szik fenntartani, meddig ez a monarchia érdekei- vel megegyezethető.

Mocsary Lajos: Azt monda a miniszterelnök ur, hogy nem lehet a magyar kormányt felelősé- tenni azért, a mi a boszniai és hercegovinai lá- zadás alkalmával osztrák-magyar részről elköveté- tet, mert a magyar kormányt csak a külpolitika irányzata iránt illeti meg a felelőség.

Erre nézve legyen szabad röviden csak any- nyit megjegyeznem, hogy igenis épen ezen té- nyekből lett volna alkalma a magyar kormányt megismerkedni azon politika irányzatával, a mely Bécsben a keleti kérdésben követni szándéklották és ez figyelmeztethette volna őt már ideje korán arra, hogy Magyarország érdekeit és óhajaitól kellek érvényesíteni törekedjék.

Azt is monda a t. miniszterelnök ur, hogy a párisi szerződés meg nem tartásáért, elmulasztá- sáért az az ellen való óvatlenséget az osztrák magyar monarchiát egyedül nem lehet felelősé- tenni; ép oly felelőséért a többi signatariusok is. Erre legyen szabad megjegyezmem azt, hogy épen az osztrák magyar monarchiának lett volna leginkább és első sorban feladata fellépni ez ellen, mint senki másnak. (Helyeslés a szöveg balon. Igaz! Ugy van!)

Méltóztatót a miniszterelnök urnak mon- dani azt is, hogy a mult évből azért nem rántott kardot a monarchia, mert meg volt győződve arról, hogy jólvala marad volna, hogy akkor Angliának szövetségére nem lehetett volna szá- mítani. Hát hiszen akkor nekünk nem is volt szüksegtünk Anglia szövetségére. Akkor teljes ép- ségében meg volt még Törökország és kétségtelen az, hogy ha az osztrák-magyar monarchia Török- országgal szövetségbe lépett volna apóba, akkor igenis módjában lett volna elérni Anglia nélkül is azt a célt, a melyet most csak Angliával ér- het el.

Magyarország ez előtt a külügyekkel igen keveset foglalkozott és ime, most egyszerre annak felismerésére ébredünk, hogy épen a külügyi kér- dések képezik a legfontosabb és valóságos életké- réseket.

Hogy miként voltak ezek eddig kezdve ha- zánk részéről? Kénytelenek vagunk bevallani, hogy Magyarországunk egyáltalán nem volt szava eddig a külügyek vezetésében, hogy a magyar ország- gyűlésnek egyhangú nyilatkozata és a magyar közvélemény számba nem vétették. sőt hogy Bécsben rólunk és nélkülünk rendezték a monarchiá- nak és Magyarországunk vitalis érdekeit.

Azért a t. kormány felelős. Jól tudom, hogy a közösgyi rendszer mellett Magyarországunk kizáró befolyása a külügyek vezetésére nincs, de ott van az 1867. évi XII. t.-cz., a mely szem- ért a magyar kormány bejegyzése nélkül a külügyi kérdésekben a külügyminiszternek intéz- kedni nem szabad, de ha ez nem volna, még tel- jesen abszolút kormányt országban is mindent új befolyással bír korunkban a közvélemény. Nincs arra eset, bármily abszolút kor- mány alatt lévő országban is, hogy a döntő körök akként elválasztják magukat a nép akaratától, a nép óhajától, mint nálunk. (Ugy van! a szöveg balon.)

Okát ennek lehet keresni abban, hogy azok részéről, akik hivatta vannak arra, hogy Magyar- ország befolyását, akaratát mérlegelje vessék, oly gyöngésség, oly engedékenység tapasztalattól Ma- gyarszám minden legfontosabb ügyében is (Helyes- lés a szöveg balon.) hogy ennek folytán a döntő

körök várszemet kaptak, s azon meggyőződés- re jöttek, hogy Magyarország akaratát egyáltalán tekintetbe venni nem szükséges, miatta egyáltalán bátran minden lehet tenni, ami tetszik. S míg ily Magyarország befolyása a külügyekre teljesen lehetetlené vált, mik voltak azok a befolyások; milyen volt az a befolyás, mely Bécsben a kül- ügyek vezetésére döntőleg hatott. Ugy látjuk, hogy ott a nép, kormány és parlamenti körök részéről sokaknál talán az a felfogás uralkodott, hogy ha épen odáig fejlődnek az események a keleten, hogy talán az Osztrák-Magyar birodalomnak fenállását is érintenék, ok akkor haza mennek a nagy Német- országba.

De tán egyszersen eskis az a felfogás volt döntő, a melyet általánosan tapasztalunk ott a legfontosabb ügyekben, az actionariusok, a börszane- rek és ipar bárók befolyásai (Ugy van! a szöveg balon), mert hogy ily van ez a Lajthán tul, az kétségtelen. Hogy ily volt a nép részéről és a parlamenti körök részéről, micsoda felfogások lát- szanak uralkodniuk magokban a döntő körökben? Ott sem a birodalom magasabb tekintetű fel- fogott érdekei, hanem egyedül a régi hagyomá- nyos terjeszkedési vágy, azon felfogás volt irány- adó, hogy a dynasztia birtokát ennyi meg ennyi alattvaló létszámmal kell szaporítani, Meglehet tán a rokonszenv az iránt, kiknek köszönhető 1849-ben Magyarország leigazását, meglehet, tán azon győgyíthatlan bizalmatlanság a magyar nem- zet irányában.

És mindezek ellenében miben vélte Magyar- ország feltálatni a garantiát külügyi érdekeinek megóvására? Ugy látjuk azon tényben, hogy a külügyminiszter magyar ember, a ki az uralkodó bízalmát bírja ezen feltételek illusztrációk bizonyul- tak, (Ugy van! a balon.) hanem ezen illusztrációk egyszersmind Magyarország jölte eset áldoztak. Jól tudjuk, ugyhis, hogy ki volt a követelt, ki minden áron keresztülvinni igyekezett a nemzet- gazdasági kiegyezést, nem más, mint a külügyi- miniszter gr. Andrássy Gyula, a ki tekintetben túl ment azon határokon, melyeket maga a tör-vény elje szab, mint a kinek Magyarország fel- ügyeibe avatkozna nem szabad. O monda azt, hogy a mai körülmények közt nem szabad megengedni, hogy az események belviszályban találják a mono- archia népeit.

Most már belátjuk mások is, hogy talán Andrássy nem is képes egyébre, mint arra, hogy feltartóztassa a döntő köröket abban, hogy a ve- zedelmek áramlata ne rohanjanak bele lanyattá- domok. De hát elég nekünk, hogy ha néhány hónapal később megvált be Bosniába, vagy hogy máj, midőn az angol szövetség elfogadásáról vagy visszautasításáról lesz szó, a külügyminiszter ur csak azt fogja kívinni, hogy visszatartsa a mono- archiát az orosz szövetségétől, kiviszi, majd, hogy selemes maradjon, holott érdekeik azt köve- telik, hogy fogjunk kezét Angliával. Azon eredményért áldozta fel tehát Magyarország anyagi jöllétet, mely eddig a külügyi politikák vezetésé által éreztet, és mely nem más, mint az, hogy Törökország leverett, hogy Oroszország befészkelte magát a Balkán félszigeten, és hogy fenyegetve van Magyarország legfontosabb érde- keiben.

Mind ezért felelős kétségtelenül a magyar kormány is, mint a mely elmulasztotta érvényesí- tni Magyarország akaratát, a magyar közvélemény óhajait. Nem az lett volna feladata, hogy árkon bokron keresztül menjön a külügyminiszterrel, mint annak aprója, hanem az lett volna feladata, hogy a maga teljességében, ösztönésében, úgy a mint itt nyilatkozott, érvényesíteni iparkodott volna Magyarország akaratát. (Helyeslés a szöveg balon.) Azt monda talán rá a miniszter ur, hogy ő helyes- léselt gr. Andrássy Gyula eljárását, s azért tá- mogatta mindenben gr. Andrássyt, mivel politiká- ját helyesnek tartotta. Amde a miniszterelnök ur nem volt felelősosita arra, hogy személyes politiká- tól tózzon, hanem vagy nem helyeselte azt, a mi a magyar parlament, a mi a magyar közvélemény részéről oly világosan, oly határozottan volt, mint köve- tően az eleje szava, és akkor kötelessége lett volna átadni helyét másnak, a ki az országól vett ezen megbízatásnak megfelelt volna. (Helyeslés a szöveg balon.) Ha pedig helyeselte, de odafent felől nem tudott annak érvényt szerezni, akkor kötelessége lett volna a kabinet kérdést felállítani felelére és meg vagyok győződve, hogy nem akadt volna Magyarországban férfi, a ki ily példa után kész lett volna muszka politika mellett Ma- gyarszám kormányelmékeket vállalni. (Igaz! Ugy van! a szöveg balon.)

Igy meggyünk már most t. ház nagyfontos- sági világszemélyek felé. És pedig Magyarország- o kérsédelmül vezerszerp illetné meg a mo- narchiában, mert hábar tökéletesen ugyanazos- kados Magyarország és Ausztria érdekei e kérdés- közt. Magyarország van a túzóbb legközelebb és leginkább, legelőkeltebben ezen kérdés fontosságát. A mi azon politikát illeti, melyet külügyi kérdéseinkben én követvnti óhajtam, röviden kijelentem, hogy én egy határozott actiót kívánok oly programmal, a mely által hosszú

időre talán örökre lehessen eszközölni, hogy Európa szabadsága, hogy a birodalom, Magyar- ország az orosz támadástól megmentessék.

Mintán a magyar kormány nevezetesen a magyar kormány elnökének eddigi eljárása egy- általán nem volt olyan, hogy Magyarországunk jogok befolyását a külügyekre érvényesítette és e szerint legfontosabb létérdekeit biztosította volna; mintán nem remélem, hogy jövőben ezek ellenke- zőleg más irányt követhessen, iránta bizalommal nem viselhetem az előttünk lévő miniszterelnöki költségvetés a részletes tárgyalás alapjául nem fo- gadom el.

A ház többsége elfogadja a miniszterel- nöki költségvetést a részletes tárgyalás alapjául.

A ház napirende előtt keletkezik ezután rövid vita, melyben az elnökön kívül Tisza K. és Paczplay vesznek részt. Elhatároztatik, hogy legközelebb az igazságügyi tárca költségve- tése fog elővetni, hogy ha az igazságügyi mi- niszterium költségvetése letárgyalása után anyai idő marad, hogy a közmunka- és közlekedési mi- niszterium költségvetése letárgyalhatók pntéig, akkor a ház azt a költségvetést még fel fogja venni, különben pedig, ha az be nem fejezethetők pntéig a ház üléseit megszünteti és a legköze- lőbbi üzemleges tárgyalásra szánt nés husvét után kedden april 22-ikén lesz.

Az ülés végen bizottsági tag választások ej- tettek meg, a melyeknek eredménye holnap fog kihirdetelni.

Ülés vége 2 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti gabna és értéktözsde, aprilis 9.

Gabna-tözsde. Buzát ma meglehetősen mér- sékeltlen kínáltak, amint a vételkedv sem igen multa ezt föl. Finomabb fajú buza nem is került pi- acra. Az irányban, akár változatlanok a for- galom felment körülbelül 10,000 mmászra. Egyéb gabnafajból kevés kelt el, változatlan árak mellett. A hivatalos feljegyzésre bejelentett kétések ezek: Buza: tiszai 200 mm. 77 12.20; 400 mm. 77 12.35; 100 mm. 77 12.300 mm. 77.7 és 200 mm. 77 12.20; 500 mm. 76.4 12.20, 100 mm. 76 12, 200 mm. 76 12.05, 600 mm. 75.6 12.10, 750 mm. 75 11.80, 1300 mm. 73 11. — mind há- rom óra. — Pestmegyei 100 mm. 79 12.25 roszos, 300 mm. 78 12.50, 300 mm. 78 12.20, 200 mm. 77.2 42.07, 100 mm. 77 11.50 roszos, 100 métermáza 76 11.90, 500 méter- máza 76 11.70 mind három óra. — Fehér- víz 700 mm. 78 12.30; 300 mm. 76.5 10.80 sárta; 200 mm. 76.5 12, mind három óra. — Marosi 200 mm. 76 11.80; 100 mm. 75.5 11.70, mindkettő három óra. — Bácskai 600 mm. 73 11 három óra. — Északmagyarországi 100 mm. 76 11.50; 100 mm. 75.4 11.10. — Bántai 900 mm. 71 10.25; 200 mm. 71 10.45; 300 mm. 74 11.50, mind három óra.

Rozs 450 mm. 7.80 késszépén.

Tengeri 100 mm. 8 forint késszépén.

A határidőre illetően a jegyzések kö- vetkezők: Buza ószre 10.60—10.65, tavaszra 11.07 —11.15, zab ószre 6.65—6.75, tengeri, búsági május—júniusra 7.35—7.40.

Értéktözsde. Az előtözsden a Pesti napló londoni magánátvált igen kedvezőtlen hangula- tot keltett, melyet később jött bécsi hasonló tar- talmu magánátváltok csak fokoztak; osztr. hitel részvények 213.25-211.50-ily hanyatlottak, magyar hitel részvények forgalom nélkül 195-98-ig.

Az előtözsdenek kezdete szintén az előbb említett körülmények befolyása alatt lanya- holt, később azonban mindinkább jelentősebb vásá- rálási kedv keletkezett és zárlatig fokozódó javu- lásokkal igen szilárd hangulat emelkedett tul- sára. Osztr. hitel részvények 214.40-ról 213.75-ig emelkedtek és 213.60-on maradtak, magy. hitel részv. 195.26-ig emelkedtek. Helyi értékek közül Unio viszonbiztosító részv. voltak igen keresettek és 146—150-ig emel- kedtek, pesti bizt. részv. 76.50-on vásároltattak. Ganz részv. 177.44-ra, 179-on tartva voltak. Magy. aranyjárdék 86—88.30-on, huszfrankos aranyak 9.76—9.74-on, markjegyek 60.10—59.95-on keltek.

Bécsi üzleti tudósítások.

Bécs, april 9. (Az „Egyletértes” távirata.) Buza tavaszra 11.65—11.65, ószre 11—11.05, tengeri má- jus—júniusra 7.35—7.40, bántai 7.90—8. — zab tavaszra 7.20—7.25, május—júniusra 7.25—7.30, ószre 7.35—7.40, rozs magyár 8.00—8.00, román rozs 8.60—8.65, keresek- delmi zab 7—7.15, ó tengeri 8.65—8.70, új tengeri 8.40 —8.45, rozsa ó tengeri 8.25—8.30 mind 100 kilogram- monként.

Bécs, april 9. (Az „Egyletértes” távirata.) A marhavásári összes felhozalt 3519 db, melyből 2283 magyar fajú, s az egészről ókor 2455, többnyire hibzalt példányok. Bécs számára elkelt 1613 db, a tartományokba továbbított 1836, eladatlann maradt 718. A magyar ókrák száma 57,500 db, az eladottaké 10,000 db, a sártévszá- sári felhozalt 3468 db, 1081 eladott, nehéz bakonyi faj. Magyarország felől hozott 994, orsz. gabona felől 1014, Szerbia felől 1022 és románföldről 108. J6 fajokat keres- tek, az árak 50 kral emelkedtek. Nehez bakonyi fajt 49—49.50, soványat 34—38 firtal fizették, zsír és szalona 62 —63 firtal kilogramként.

Államvasut 247.50. Hítelekért. 215.10 Gallozia 243.— 9.71 — Arany 5.70 — Frankfurt 59.20. Porosz pénzültvárt 59.80 Arany jar. 73.75. Angol-ostriák 95 —. Lombard 68.75 Tramvay —. Kente 61.05. 1860-as 111.25 1864-es 134.25. Ezüst 106.20. London 121.35. Általános építé- bank —. Török sorsjegy 13.75 Angolpótlóbank —. Unio-bank —.

Bécs, april 9. Magyar hitel 195.25. Magyar zálog- levél 94.50 Brédyli 101 — Magyar keleti vasút 64.75 Magyar sorsjegy 78.25 Magyar földhitel 49. — Magyar vasúti kölcsön 97.50 Angló magyar —. Franco magy. bank —. Alföld 111.50. Magyar északkeleti vasút 108.50 Kel-vasúti elsőbbségi kötv. 63.10. Tiszai vasút 176. — Arany járdék 86.80.

Vidéki pénzületés.

Bajai takarékpénztár: Mérleg számla 1877. decz. 31. Vagyon. Késszépén 1877. deczember hó 31-én 32117 frt. 36 kr. Főterj ház 66000 frt. Magyar aranyjárdék kölcsön 4815 frt. Értékpapírok 1877. deczember hó 31. árfolyam szerint 4057 frt. Bélyeges váltók 200 frt. Ovadékok 1566 frt. Perkoltségek 341 frt 39 kr. Szerények 994 frt 39 kr. Kőleson váltókra 49165 frt 49 kr. Kőleson ingatlalokra 219841 frt 87 kr. Kőleson zálogokra 26900 frt 12 kr. Kőleson hitel szerződésekre 33615 frt 90 kr. Kőleson hitely- egyleti váltókra 105360 frt. Párisi magyar kölcsön segélyző egylet 100 frt. Házai pénzületetnél 30800 frt. Kezelési költség 100 frt. Hátralekó kamatok 11492 frt 78 kr. Hátralekó kamatok hitelyleg váltók után 49 frt 90 kr. összesen 128715 frt 84 kr. Tel. ar. —. Bészvárvárka 42000 frt. Tartalékfelöl 11581 frt 71 kr. Nyugdíjalap 9248 frt 67 kr. Magyar országos ipar-egyesület 105 frt. Betétek tököstétek kamatokkal 927833 frt 41 kr. Hitelyleglet bizto- sék alapja 7705 frt. Hitelyleglet biztoisék alapja lejárt ka- matok 852 frt 61 kr. Hitelyleglet biztoisék tartalék tökéje 112 frt 27 kr. 1876. évi osztalék 70 frt. 1876. évi osztalék 192 frt. Agio számla 242 frt 39 kr. Hitelyleglet váltóitól előre fizetett kamatok 1970 frt 80 kr. Egyéb üzletágaknál előre fizetett kamatok 8479 frt 79 kr. Jókonyon cizelkora 694 frt 47 kr. Házjóvedelem (a házbázis és értek leírás) 3179 forint 6 krajczár. Ez évi tiszta jóvedelem 15073 frt 89 kr. — 18947 frt 59 kr. összesen 1028715 frt 84 kr. Ny. re. m. é. n. y. v. z. t. é. s. z. s. z. a. l. a. Főterj ház (értékítés a házbázisból) 2000 frt. Szerényeknél 10000 frt 110 frt 48 kr. Jövedelm adó 1975 frt 69 kr. Be- lért kamatok 48786 frt 39 kr. Kezelési költség 7206 frt 3 kr. Mérlegre 18947 frt 39 kr. Értékpapírok 848 frt 56 kr. Értékpapírok nyertvény 320 frt 88 kr. Házjóvedelem (adó levonás után) 5179 frt 6 kr. Hitelyleglet váltó kama- tai 8962 frt 83 kr. Szövetk kamatok 63714 frt 50 kr. 79025 frt 78 kr. Pénzürti forgalom 6,976,498 frt 26 kr.

Vegyes közlemények.

Az 1854. évi 4% díjlegyméköcs nyersöszá- mainak f. évi április hó 1-6 napján tartott 47-ik

kiosorolása alkalmával, a következő 34 sorozatszám

huzatolt ki: 81. 150, 439, 552, 630, 638, 995, 1185, 1241, 1407, 1459, 1529, 1617, 1859, 1866, 1960, 2000, 2070, 2079, 2130, 2193, 2510, 2577, 2596, 2601, 2701, 2898, 2945, 3247, 3348, 3614, 3677, 3744, 3752.

Ezek közül a 439 sorozatszámban foglalt 50 díjlegyszámra ezek 100,000 forintnyi nyereségy; a 439 sorozatszámban foglalt 40 díjlegyszámra pe- dig 20,000 forintnyi nyereségy; a többi feletti sorozatszámokban foglalt összes díjlegyre a 300 forintnyi legkisebb nyereségy esik. — A kifize- tés 1878. évi július hó 1-től kezdve történik.

Vasár-ügy. A földművelés, ipar- és kereske- delemügyi m. kir. miniszter, Baranyamegye terüle- téhez tartozó 84 s d községnek megengede, hogy az ott évenként május 7-én és szeptember 1-én tartandó szokott országos vásárok ezenál állandóan ugyanezen napok hetében eső hetfőn, s ha e nap ünnepre esnek, a következő kedden tartassanak meg.

A magyar nyereségyköcsön kötvénynek ter- szerző XXXI. kiosorolása f. évi április hó 15-én délelőtti 10 órakor fog a m. kir. lottoigazgatóság által (Budapestben fővámépület) megtartani.

Vasúti bevételék. Az Ausztriában és Ma- gyarszámban lévő összes vasutak bevételei f. év február havában hivatalos összeállítás szerint 13,676,170 frta rugtak, mely összegből a közös osztrák-magyar vasutakra 4,770,557 frt, az osztrák vasutakra 7,243,980 frt, a kizárólag magyar vasutakra pedig 1,561,633 forint bevétel esik.

X. Jögyékek. Szétszedett hintők és egyéb jár- művek díjtáblázata. Ha a hintők és más egyéb járművek leszedett kerék- és rúdall jönekkel fel- adásra, akkor azon osztrák-magyar pályához, me- lynek az általános árszámolást elfogadták, az egyes alkatrészek szállítási díjkiszámítása a tényle- ges suly alapján, azon díjszabályzat szerint fog történni, melybe az egyes részek az árszámolo- zás értelmében sorozotlnak. Egyszersmind meg- jegyeztetik, miszerint a kocsiderek mindig mint da- rabárú fog tekintetni, s az annak megfelelő díjki- számítás alá fog tartozni.

Napirend april 10.

Napitár. Szerda. Kath: Makár patr. E. Prof.: Dániel. Görögorsz: 29. Mark ph. Czir. Napkél 5 óra 22 perczor. Nyuszik 6 óra 41 perczor.

Képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

Muzumban nyitva van a regisztrár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Miniszterelnök fogad d. u. 5—6-ig.

Bellügyminiszter fogad d. u. 5—6-ig.

Kifaludy-társaság ülése d. u. 5 órakor.

Pesti biztoisék-intézet közgyűlése d. e. 10 órakor két sas-tervező 11 sz.

Orsz. képművészet kiállítás nyitva d. e. 10—12 órától d. u. 2—4 óráig.

Orsz. gazdasági és tanszermuzeum d. e. 10—12 és d. u. 2—4 órák közt nyitva.

Orsz. képművészetűt esernak d. e. 9 órától d. u. 4 óráig nyitva.

Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 2—7 óráig.

Allatkert nyitva egész nap.

Hajóforgalom april 8-án.

A főváros Duna balpartján következő vízijárművek költöttek ki. n. m.: 1. Lucezbaacher Pál m. h. 3200 m. kizárólag Zsuzsa 2354 frta h. ingatl. május 23. Puszony. Zsuzka Izsák 1748 frta h. ingatl. május 8. Parázon (Te- mesvár). Trusz Akim 1192 frta bees. ingatl. május 11-én. Csernán (Temesvár). Odrolod György s társai 1806 frta h. ingatl. május 14. Parázon (Temesvár). Válfat István 1000 frta bees. ingatl. május 10. Lázin (Vászvárt). Putech Sá- múl 6850 frta h. ingatl. május 6. Sárvermet. Sapfen Gy. 4209 fr